

Forebyggingsstrategi for IOGT

Forebyggingsarbeidet krever ulike metoder og en helhetlig tilnærming. Mye av forebyggingsarbeidet handler også om faktorer som ligger utenfor rusforebyggingen spesifikt. Denne strategien er laget for å vise hva som skal være IOGTs bidrag. På grunn av begrensede ressurser må vi gjøre prioriteringer. Forebyggingsarbeid ligger helt i kjernen av det vi arbeider med, slik at en strategi for forebygging også vil ligge nært det som er hovedstrategien for organisasjonen.

Hva er strategi?

Strategi er den biten som ligger mellom formålet vårt og arbeidsplanen. Formålet er den overordnede målsetningen for organisasjonen, strategien forteller hva vi skal gjøre, mens arbeidsplanen og andre planer i organisasjonen sier noe om hvordan vi skal gjøre det.

Formålet vårt, slik det står i formålsparagrafen, er at

Mennesker over hele verden får leve frie og meningsfylte liv uten at alkohol og andre rusmidler hindrer dette.

Hva er forebygging for oss?

Forebygging er tiltak som kan hindre at problemer oppstår på et tidligst mulig tidspunkt. Vi prioriterer å bidra til universelle forebyggingstiltak, selv om det ikke er vanntett skott mellom de ulike typene. Når vi prioriterer universelle forebyggingstiltak, har det sin bakgrunn i betydningen av totalforbrukets størrelse for skadeomfanget i samfunnet, og forebyggingsparadokset. Universelle tiltak treffer også de som er mest utsatt.

Rus og rusproblemer er kollektive handlinger og kollektive problemer som vi må løse sammen. Selvsagt må vi også jobbe mot den enkelte, men det er rammene rundt som bestemmer hva vi klarer å få til.

Ut fra visjonen og slik vi ser på forebygging mener vi at målene for rusforebyggingsarbeidet i samfunnet må være å

- * Holde andelen rusmiddelbrukere i befolkningen på et lavest mulig nivå
- * Holde forbruket av alkohol og andre rusmidler blant brukerne på et lavest mulig nivå
- * Bidra til at flest mulig ungdom er rusfrie og at debutalderen for dem som begynner med alkohol utsettes lengst mulig.

Oppnår vi dette vil vi også holde skadevirkningene av rusmiddelbruk nede.

For IOGT sin del har vi i kortform satt som mål for forebyggingsarbeidet vårt at

Det skal være lett å ta rusfrie valg.

Hvordan forstår vi utvikling av rusmiddelbruk og – skader?

Vårt utgangspunkt er at rusmiddelbruk og tilhørende problemer best kan forstås som sosiale og kulturelle fenomener. Normene rundt rusmiddelbruk, uavhengig av hvilken type rusmiddel vi snakker om, er med på å påvirke bruken. Vi tar til oss verdier og holdninger gjennom oppveksten, og vokser inn i en måte å bruke rusmidler på som er vanlig i det miljøet vi er en del av. Hva som oppfattes som et problem, og hva som er legitime virkemidler for å løse det påvirkes også av slike normer.

Valget om å bruke rusmidler eller ikke avhenger av ulike faktorer. De viktigste er

1. Tilgang – hvor enkelt er det å skaffe seg rusmidler (fysiske tilgjengelighet). Dette handler i stor grad om på hvilken måte vi gjennom politiske tiltak regulerer markedet for salg og bruk av rusmidler.

2. Kostnad – hva den økonomiske kostnaden er ved bruk av rusmidler (økonomisk tilgjengelighet),

3. Aksept – i hvilken grad bruk av rusmidler er akseptert i samfunnet eller blir oppmuntret til/frarådet av personer som er viktige for den enkelte (sosial tilgjengelighet). Den sosiale støtten antas å være en av de mest sentrale mekanismene for utvikling av en bestemt type atferd.

4. Attraktivitet – hvordan oppfattes det å bruke rusmidler – kult, moderne, gammeldags etc. Dette styres gjerne av fellesforestillingene i den gruppen vi er med i. Disse forestillingene kan endre seg gjennom livet. (Psykologisk tilgjengelighet)

Så har mennesker også ulike individuelle egenskaper, genetiske forutsetninger og personlighetstrekk som er med på å bestemme hvordan vi reagerer på bruk av rusmidler.

Ulikhet i økonomiske og sosiale forhold skaper ulik sårbarhet for rusmiddelskader.

Det finnes også motkrefter, som tjener på at vi drikker alkohol eller bruker andre rusmidler. De bidrar til å legitimere rusmiddelbruk på ulike måter. Kommersialiseringen av rusmiddelmarkedet er derfor en viktig motkraft.

Hva er våre hovedstrategier?

1. Mobilisere foreldre-/voksengenerasjonen

Vår hovedmålgruppe er foreldregenerasjonen og andre ansvarspersoner. Tall fra Ungdata viser at foreldrepåvirkning kommer ut som viktigst på de fleste viktige områder i ungdommers liv. Vi vil at foreldre/foresatte skal bli bevisst hvilken påvirkningskraft de har og få verktøyene de trenger for sammen med andre voksne kunne være gode rollemodeller og påvirke barn og unges forhold til rusmidler.

2. Sette agenda i rusmiddelpolitikken

Det finnes omfattende forskning på effekten av en restriktiv rusmiddelpolitikk. Vi vil påvirke politikere og andre som jobber forebyggende for at de skal prioritere rusforebyggende tiltak for barn og unge og vi vil øke kunnskapen om effektive rusforebyggende virkemidler.

3. Motvirke normalisering av rusmiddelbruk

Det ligger ofte en forventning om at voksne drikker alkohol. Den sosiale aksepten og normene rundt alkoholbruk påvirker både drikkemønster, forbruk og hva som kan gjøres med problemene. Vi vil synliggjøre disse normene rundt rusmiddelbruk slik at folk kan reflektere rundt sine valg og ikke gjøre det til en selvfølge at alkohol skal være med i alle sosiale sammenhenger.

Hva er våre prinsipper i forebyggingsarbeidet?

1. Etablere en felles problemforståelse.

Vi trenger en felles grunn til at endringer skal skje, enten dette skjer ved at vi får greie på nye fakta, som hva situasjonen er i lokalmiljøet, eller gjennom endringer i sosiale forventninger.

2. Forstå menneskers grunner til å bruke rusmidler.

Det vi ikke forstår er det vanskelig å endre. Forebygging bør starte med en forståelse av hvorfor folk begynner å bruke rusmidler, og hvordan bruken utvikles; hva er forutsetningene for at mennesker bruker rusmidler.

3. Positiv forsterkning.

Det er viktig å ha et fokus på positive trender for å forsterke disse. Å synliggjøre de som ikke bruker rusmidler, og at dette er normalt forhindrer at vi bekrefter normer og vi avslører flertallsmisforståelser.

4. Alltid stå opp for de som velger å ta rusfrie valg.

Det er ingenting i vår måte å snakke på eller drive forebyggende arbeid som skal sette spørsmålstegn ved slike valg. Vi skal unngå å gi inntrykk av at alle bruker rusmidler.

5. Endre på kulturer, ikke bare enkeltindivider.

Skal vi endre normer må endringer skje kollektivt. Derfor er det viktig å trekke med lokalmiljøet eller hele skolen i arbeidet. Når vi gjør flere ting samtidig og koordinert får vi mer ut av det.

6. Motvirke kreftene som ønsker å øke forbruket.

For å forandre normene må vi vite hvor de kommer fra, og fra hvilke grupper, som for eksempel alkoholindustrien som er med på å legitimere dem.